

(H)iep iep hoera

De iep is terug: het beste bewijs is een tweede iepenarboretum binnen twee jaar tijd

Aanplant van de eerste iep in het arboretum door, v.l.n.r., Durk Durksz (wethouder Skarsterlân) en Lodewijk Zwierstra (vice-voorzitter Stichting Iepenwacht Friesland). Foto: Jacco Wisman BTL

Ieder jaar in maart dreigen onze redactionele mailboxes verstopt te raken door de vele uitnodigingen van boomfeestdagen. Onze keus viel dit jaar op een boomfeestdag in Friesland waar de eerste bomen werden geplant voor een nieuw aan te leggen iepenarboretum in de gemeente Skarsterlân. Een goede keus; dit tweede iepenarboretum binnen twee jaar tijd is het beste bewijs dat de iep weer hip is. Ook commercieel gaat het de iep voor de wind. Carla van Barneveld van Tonsel: "De iep is niet aan te slepen."

Auteur: Hein van Iersel

Het eerste iepenarboretum werd in 2010 aan-geplant in het Oeverpark in Amsterdam. Hierbij wordt het succes van de iep als stadsboom benadrukt. In Groningen en Friesland wordt de iep eerder als een landschappelijke boom behandeld. Het tweede iepenarboretum is geboren als een idee van Gauke Dam, werkzaam bij BTL Bomendienst als projectleider van de Friese Iepenwacht, en Anne Bosgra van Boomkwekerij de Iephof in Buitenpost.

Gauke Dam: "We hadden het project in 2010 al ingestuurd voor de prijsvraag die werd georganiseerd ter gelegenheid van veertig jaar Bomenstichting. Die prijsvraag hebben we niet gewonnen, maar gelukkig hebben we de Iepenwacht en de gemeente Skarsterlân wel bereid gevonden om het project te realiseren. Het is nu gerealiseerd dicht bij een afrit van de A7. Op het arboretum is naast veertig verschillende iepen ook plaats voor een grote groentetuin, die wordt geëxploiteerd en onderhouden door de Werkjouwer. De Werkjouwer is een onderdeel van sociale werkvoorzieningschap Empatec, een

Carla van Barneveld (boomkwekerij Tonsel): "De iep is niet aan te slepen."

Gauke Dam (Stichting Iepenwacht Fryslân)

stichting die tot doel heeft mensen met een uitkering door te laten stromen naar een betaalde baan. De groentes die worden geproduceerd in het arboretum zijn bestemd voor de voedselbank.

Sortiment

Het arboretum gaat zoals gezegd plaats bieden aan veertig verschillende soorten iepen. Gedeeltelijk gaat het dan om veelbelovende nieuwelingen zoals bijvoorbeeld 'Pioneer', 'New Horizon' en 'Homestead', maar in het arboretum is ook plaats voor gouden ouwen als 'Dodoens', 'hollandica' 'Belgica' en 'Groeneveld'. Het project wordt aangelegd in een samenwerkingsverband tussen Boomkwekerij Tonsel, Stichting Iepenwacht Fryslân, de gemeente Skarsterlân en BTL Bomendienst.

Het beplantingsadvies is mede tot stand gekomen in samenwerking met Anne Bosgra van de Iephof. Deze in iepen gespecialiseerde kwekerij in Het Friese Buitenpost is onderdeel van Boomkwekerij Tonsel.

Anne Bosgra (Boomkwekerij de Iephof)

Een belangrijk doel van het iepenarboretum is ervaring opdoen met iepen onder de specifieke omstandigheden van de noordelijke provincies, dus vaak met veel zeewind en hoge waterstanden en natuurlijk het altijd aanwezige gevaar van iepziekte. Toch zijn in Skarsterlân niet alleen de bekende hoogresistente iepen geplant, maar ook de oudere cv's, waarvan bekend is dat ze minder resistent zijn. Gauke Dam hierover: "Er staan in Friesland nog overal de oude klonen als 'hollandica' 'Belgica'. Door het programma van de Groningse en Friese Iepenwacht is de kans op besmetting gelukkig minder dan een procent."

De iepen die door het land nieuw worden aangeplant zijn vooral de nieuwe Amerikaanse iepenklonen. Soorten als 'Pioneer', 'New Horizon' en 'Homestead' zijn tot op dit moment resistent gebleken tegen de ziekte en zijn daarom ook de soorten waar beheerders vertrouwen in hebben.

Anne Bosgra wil daar wel een opmerking bij plaatsen: "Het is goed dat we kijken naar resistentie tegen iepziekte. Maar we moeten wel in het oog houden waarom we iepen aanplanten in het noorden. De iep is hier zo geschikt omdat hij goed tegen zout kan en vooral ook goed wortelt. Voor niet alle nieuwe klonen is dat volgens mij het geval. New Horizon bijvoorbeeld is een zeer snelle groeier en groeit wel eens sneller dan zijn wortels kunnen bijhouden. Het gevaar bestaat dan voor een kind met een waterhoofd. Het alternatief zou zijn om New Horizon te veredelen op een onderstam van bijvoorbeeld 'hollandica' 'Belgica', maar dat is niet toegestaan vanwege licentierechten."

De volgende iepen zijn aangeplant in het ulmetum in Skarsterlân:

Ulmus 'Nanguen'
 Ulmus Cathedral
 Ulmus holl. 'Christine Buisman'
 Ulmus 'Clusius'
 Ulmus 'Columella'
 Ulmus pumila 'Den Haag'
 Ulmus 'Dodoens'
 Ulmus 'Frontier'
 Ulmus 'Glabra'
 Ulmus glabra 'Exoniensis'
 Ulmus 'Camperdownii'
 Ulmus Glabra 'Lutèce'
 Ulmus holl. 'Belgica'
 Ulmus holl. 'Commelin'
 Ulmus holl. 'Groeneveld'
 Ulmus holl. 'Wredei'
 Ulmus 'Homestead'
 Ulmus laevis
 Ulmus laevis 'sel. celtidaea'
 Ulmus minor
 Ulmus minor 'Hoersholmiensis'
 Ulmus minor 'Jacqueline Hillier'
 Ulmus minor 'Sarniensis'
 Ulmus 'Morton'
 Ulmus 'Lobel'
 Ulmus 'New Horizon'
 Ulmus parvifolia
 Ulmus 'Patriot'
 Ulmus 'Pioneer'
 Ulmus 'Plantijn'
 Ulmus 'Plinio'
 Ulmus 'Prospector'
 Ulmus pumila
 Ulmus minor 'Purpurea'
 Ulmus 'Rebona'
 Ulmus 'Regal'
 Ulmus San Zenobi
 Ulmus 'Sapporo Autumn Gold'
 Ulmus 'Sapporo Autumn Gold'
 Ulmus 'Globosa'